

О.В. Харламова, канд. екон. наук (*ХНАМГ, Харків*)

КОНВЕРГЕНЦІЯ IFRS І US GAAP: ЧИ БУТИ GLOBAL GAAP?

Під Global GAAP розуміється всеосяжний набір стандартів обліку і звітності, який влаштував би як компанію, так і користувачів всіх країн світу.

Ідея створення Global GAAP не є новою, оскільки вперше була озвучена в Гонконзі в листопаді 2002 р. на XVI Міжнародному конгресі бухгалтерів і формалізована у тому ж році у Норволкській угоді. На етапі виникнення подібної ідеї супротивники були в явній меншості, проте більшість, тобто прихильники, розділилися у поглядах на базис Global GAAP. Природно, що в якості базису Global GAAP могли би бути або Міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – IFRS), або Загальноприйняті стандарти бухгалтерського обліку Сполучених штатів Америки (далі – US GAAP). «Авторитет» обох і висока ціна питання не дозволяє зробити вибір на користь IFRS або US GAAP. Тому Рада з міжнародних стандартів фінансової звітності (International Accounting Standards Board) (далі – IASB) і Комітет зі стандартів фінансового обліку (Financial Accounting Standards Board) (далі – FASB) погодилися на компроміс, сутність якого полягає у конвергенції двох облікових систем.

Термін «конвергенція» використовується у різних сферах науки та людської діяльності, і, як не можна точно, відбиває сутність процесу, який спостерігається у розвитку Global GAAP.

На шляху конвергенції IFRS і US GAAP досягнуто чимало результатів. При цьому слід віддати належне IASB, який неодноразово йшов на поступки заради досягнення поставлених цілей зближення двох найбільших облікових систем (наприклад, сегментна звітність).

Останні події поставили під сумнів реальність очікуваних результатів конвергенції, тобто створення Global GAAP. А саме, у липні 2012 року побачив світ Звіт Комісії з цінних паперів та обміну Сполучених Штатів Америки, у якому викладено результати досліджень щодо потенційного впливу й витрат та прибутків, пов'язаних з переходом на IFRS американських бізнес-структур. І слід констатувати, що висновки невтішні, що дало підстави FASB відкрито заявляти якщо не про відмову від конвергенції національних стандартів взагалі, тобто US GAAP, і IFRS, то про відкладення строків

впровадження Global GAAP і завершення конвергенції на невизначений термін (можливо до наступних президентських виборів).

Відносна близькість Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – IFRS) і Загальноприйнятих стандартів бухгалтерського обліку Сполучених штатів Америки (далі – US GAAP) та триваючий процес їх конвергенції привів до взаємопроникнення принципів і правил складання фінансової звітності, що безумовно є прогресивним кроком на шляху розробки і впровадження Глобальних світових стандартів (далі – Global GAAP).

Проте дискусії стосовно якості, прийнятності, застосовності та інших характерних рис IFRS і US GAAP тривають. Найчастіше фахівці, проводячи порівняльний аналіз IFRS і US GAAP, обмежуються співставленням основних положень зазначених груп стандартів, що безумовно має практичну цінність, але є недостатнім для розуміння перспектив існування Global GAAP. Тому представляється доцільним виявлення концептуальних відмінностей між IFRS і US GAAP, що обумовлює актуальність досліджень в напрямку їх ґрунтовного порівняльного аналізу.

Фундаментальною різницею між найбільш поширеними системами обліку та звітності в світі (IFRS і US GAAP) є те, що американські стандарти базуються на правилах, а європейські (міжнародні) – на принципах. Внаслідок цього, US GAAP є більш детальними, конкретними, у деяких випадках містять числові орієнтири. IFRS навпаки містять загальні підходи, пропонують альтернативні моделі обліку і відображення елементів у фінансовій звітності та ін.

Процес розробки, обговорення та прийняття МСФЗ сприяє появі високоякісних стандартів. Проте існують сфери, які не повною мірою покриваються існуючими IFRS. Такими сферами є добувна промисловість, страхування, муніципальне господарство (з притаманним йому тарифним регулюванням). На авторську думку зазначене свідчить не про обмеженість IFRS, а підтверджує політику IASB щодо неприпустимості значного галузевого впливу на фінансову звітність компаній. Тобто галузеві особливості діяльності не повинні накладати суттєвий відбиток на фінансову звітність компаній, що відносяться до певних галузей. З іншого боку в системі US GAAP також відсутні деякі стандарти, аналогічні тим, що входять до складу IFRS. Наприклад, в системі US GAAP є стандарти, що потребують вдосконалення, зокрема стандарти, що регулюють облік державних грантів та ін. Тобто, наявність прогалін як в системі IFRS, так і в системі US GAAP гальмує процес їх конвергенції.